

ISAAC ASIMOV

A daloló harang

Isaac Asimov (1920-1992) a világ talán legismertebb sci-fi szerzője. Legnépszerűbb műve az Alapítvány-trilógia. Ebben a már klasszikusnak számító, a távoli jövőben játszódó szociopolitikai sci-fiben egy galaktikus birodalom hanyatlásával foglalkozik. Számos tudományos cikket és tanulmányt írt, nevéhez több száz fantasy, sci-fi és misztikus novella fűződik. Ezek közül a leghíresebb a Leszáll az éj (egy olyan bolygó története, amelyen a civilizáció anarchiába fullad, mikor lakói először átélik napjuk lenyugvását), Róbert Silverberg közreműködésével hosszabb regényváltozatban is elkészült.

Louis Peyton sosem hozta nyilvánosságra, miféle módon játszotta ki a Föld rendőrségét, miként vívta ellene párviadalait éles elmével s fondorlattal; miként tette lehetetlenné mindig, hogy pszichopróbának vethessék alá. Persze bolond is lett volna, ha nyilvánosságra hozza. Bár önteltebb pillanataiban eljátszott a gondolattal: testamentumot hagy hátra, amelyet csak halála után szabad fölnyitni; e testamentumban kiderülne töretlen sikersorozatáról, hogy nem a szerencsésének köszönhető, hanem a képességeinek.

Ebben a testamentumban elmondaná: „Nem lehet sémát kialakítani bűntény elleplezésére anélkül, hogy az magán viselné kialakítójának nyomait, inkább magukban az eseményekben kell megkeresni a már létező sémákat, s azután ehhez igazítani az akciót.”

Peytonnak akkor is ez az alapelv járt az eszében, amikor Albert Cornwell meggyilkolását kitervelte.

Cornwell, ez a kisszerű orgazda az ügy kezdetén épp akkor környékezte meg Peytont, amikor az szokásos egyszemélyes asztalánál üldögélt a Grinnelnél. Cornwell kék öltönye sajátosan fénylett, árkolt arcán sajátos mosoly ült, fakult bajsza sajátosan borzolódott.

– Mr. Peyton – üdvözölte leendő gyilkosát, híján minden jövőbe látó aggálynak –, örülök, hogy látom. Már majdnem lemondtam róla, uram, már majdnem lemondtam róla.

Peyton, aki ki nem állhatta, ha a Grinnelnél újságolvasás és desszertfogyasztás közben zavarják, így szólt:

– Ha valami dolga van velem, Cornwell, tudja, hol érhet el. – Peyton elmúlt negyven, hajának egykori feketesége megkopott már, de háta feszes, tartása fiatalos, szeme sötét, hangja pedig akkor se lehetett volna élesebb, ha külön gyakorolja.

– Másról van szó, Mr. Peyton, másról van szó – mondta Cornwell. – Tudok egy rejtkehelyről, uram, egy rejtkehelyről... tudja, mi van benne, uram. – Jobb keze mutatójúja ide-oda mozgott, akár egy láthatatlan anyagot ütögető harangnyelv, bal markát pedig a füléhez nyomta.

Peyton tovább lapozta a távelosztótól még mindig nedves újságját, kisimította, és megkérdezte:

– Daloló Harangok?

– Jaj, csöndesen, Mr. Peyton – suttogta kínlódva Cornwell. Peyton így szólt:

– Jöjjön velem.

Átsétáltak a parkon. Ez is az egyik Peyton-alapelv volt: nincs jobb módja a titokórzésnek, mint halkan beszélgetni a szabad ég alatt.

Cornwell suttogott:

– Daloló Harangokkal teli rejtkehely; töméredek Daloló Haranggal teli rejtkehely. Fényezetlenek, de gyönyörűek, Mr. Peyton.

– Láta őket?

– Nem, uram, de beszéltem azzal, aki látta. Bizonyítéka épp elég volt rá, hogy meggyőzőn. Van ott annyi, amennyi mindkettőnknek elég ahhoz, hogy gazdagon vonuljunk vissza. Abszolút gazdagon, uram.

– Ki volt az a másik ember?

Cornwell arcán ravaszság fénylett föl, akár egy füstölgő fáklya, inkább elsötétítette az arcát, mintsem megvilágította, s viszolyogtatóan olajossá tette. – Az az ember egy holdbéli szerencsevadász volt, értett hozzá, hogy a kráterek oldalában rátaláljon a Harangokra. Nem tudom, mi volt a módszere, sosem mondta el nekem. De tucatszám gyűjtött belőlük, elrejtette őket a Holdon, és visszajött a Földre, hogy az elszállításukról intézkedjék.

– Az illető, gondolom, elhalálozott.

– Csakugyan. Rendkívül tragikus baleset érte, Mr. Peyton. Lezuhant egy magaslatról. Szomorú eset. Persze a Holdon végzett tevékenysége teljesen illegális volt. A Domínium igen szigorúan ítéli meg az engedély nélküli harangbányászatot, így hát valószínűleg égítélet sújtott le rá... Mindenesetre: itt van nálam a térképe.

Peyton, arcán különös kifejezéssel, így szólt:

– Nem vagyok kíváncsi a maga kis tranzakciójának részleteire. Csak azt szeretném tudni, miért jött énhozzám.

Cornwell így felelt:

– Hát, szóval van ott elegendő mindkettőnknek, Mr. Peyton; elvehetjük belőle a részünket. Ami engem illet, tudom, hol a rejtkehely, és tudok úrhajót szerezni. Ön pedig...

– No?

– Ön tud úrhajót vezetni, és remek kapcsolatai vannak a Harangok elhelyezésére. Ez igen tisztességes munkamegosztás, Mr. Peyton, ugyebár?

Peyton az élete alapelvét latolgatta – ez az alapelv már kialakult akkor –, s a dolgok beleillettek, így szólt:

– Augusztus tizedikén indulunk a Holdra. – Cornwell megtorpant.

– Mr. Peyton, még csak április van.

Peyton egyenletesen lépkedett, Cornwellnek szednie kellett a lábát, hogy utolérje.

– Hallotta, amit mondtam, Mr. Peyton? Peyton így szólt:

– Augusztus tizedike. Idejében értesítem magát, közlöm, hova kell hoznia a hajót. Addig ne is próbáljon személyesen megkeresni. Isten áldja, Cornwell!

Cornwell még megkérdezte:

– Fele-fele?

– Pontosan – felelte Peyton. – Isten áldja!

Peyton magányosan sétált tovább, és újra átgondolta élete alapelvét. Annak idején, huszonhat évesen vásárolt egy földszárvot a Sziklás-hegységben. Valamelyik régebbi tulajdonosa házat épített rajta. Menedéknek szánta a két évszázaddal azelőtti atomháború-fenyegetés ellen, amely atomháború azután végül is nem következett be. A ház azonban megmaradt, mint az önzés és rettegés mániájának emlékműve. Acélból és betonból épült, a Föld lehető legelszigetelt helyén, magasan a tengerszint fölött, s szinte minden oldalról hegycsúcsokkal körülvéve, amelyek túlmagaslottak rajta. Saját áramfejlesztője volt, víztartalékát hegyi patakok biztosították, fagyasztóiban tíz fél marha húsa is kényelmesen elfért, pincéjét erődítménynek képezték ki, fegyverek arzenáljával, amelyet arra terveztek, hogy elkeressék vele ama rémült, éhes hordákat, amelyek azután sosem állítottak be. Megvolt a maga klimatizáló részlege, amely addig tisztította, tisztítottá a levegőt, amíg a radioaktivitást kivéve – jaj neked, emberi gyarlóság! – mindent kimosott belőle.

Peyton, az örök agglegény minden évben a túlélésnek eme házában töltötte augusztus havát. Kivitte a kommunikátorokat, a televíziót, az újságtávelosztót. Masszív kerítést épített birtoka köré, és közvetlen jelzőrendszert szerelt be attól a ponttól, ahol a kerítés átszelte a hegyeken végigkanyargó egyetlen ösvényt, egészen a házig. Évente egy hónapon át

tökéletesen egyedül lehetett. Senki se látta, senki se érthette el. A tökéletes magányt tartotta az egyetlen igazi vakációnak az emberiséggel folytatott tizenegy hónapi kapcsolat után; megvetette az emberiséget.

Még a rendőrség is jól tudja – mosolyodott el Peyton –, mily mereven ragaszkodik ő a maga augusztusához. Egy ízben még meg is szökött a bíróság elől, és inkább a pszichopróba kockázatát is vállalta, semhogy lemondjon az augusztusáról.

Peyton latolgatta: ne vegye-e be esetleges testamentumába a következő aforizmat is: „Semmi se kelti oly meggyőzően az ártatlanság látszatát, mint egy diadalmas alibinélküliség.”

Július harmincadikán, akárcsak minden év július harmincadikán, Louis Peyton fölszállt New Yorkban a 9.15-kor induló nem grav sztratojetre, és 12.30-kor Denverben volt. Itt megebédelt, és fölült a Hump's Point-ba tartó, 1.45-kor induló félgrav buszra, onnan pedig Sam Leibman vitte tovább ősi talajautóján – teljes grav! – föl az ösvényen, birtoka határáig. Sam Leibman ünnepélyesen átvette a mindig megkapott tízdolláros borraivalót, megérintette a kalapja szélét, mint tizenöt éve mindig.

Július harmincegyedikén, akárcsak minden év július harmincegyedikén, Louis Peyton visszatért a Hump's Point-ra a maga nem grav aeroflitterjén, és a Hump's Point-i nagyáruházban rendelést adott föl azokra az élelmiszerekre, amelyekre a hónap folyamán szüksége lesz. A rendelésben nem akadt semmi szokatlan sem. Lényegében ugyanaz volt, mint előző rendelései.

MacIntyre, az áruház vezetője ünnepélyesen végigolvasta a rendelést, leadta Denverbe a Központi Áruház Hegység kerületének, s az egész egy órán belül átnyomult a tömegszállító sugáron. Peyton, MacIntyre segítségével berakta az élelmiszert aeroflitterébe, otthagya szokásos tízdolláros borraivalóját, és visszatért házába.

Augusztus elsején, 12.01-kor árammal telítődött a birtokát körülvevő erőtér. Peyton izolálódott.

Am most megváltozott ez a rendszeresség. Szándékosan adott magának nyolc napot. Ez idő alatt lassan és módszeresen elpusztította az egész augusztusra szóló tartalék nagy részét. A porlasztófülkéket használta, amelyek hulladékmegsemmisítőként szolgáltak. Ezek fejlett szerkezetek voltak, minden anyagot – fémeket és szilikátokat is beleértve föllelhetetlen és láthatatlan molekuláris porrá tudták átalakítani. A folyamat során létrejött fölös energiát a birtokán áthaladó hegyi patak vezette el. Ez a patak egy héten át öt fokkal melegebben folyt a szokottnál.

Aeroflitterje augusztus kilencedikén elvitte őt egy wyomingi helyszínre, ahol Albert Cornwell már várta űrhajójával. Maga az űrhajó persze az ügy gyenge pontja, hiszen valakik eladták, valakik elszállították, és segítettek előkészíteni a repüléshez. Am mindeme valakik szála csupán Cornwellig vezetett, márpedig – gondolta Peyton hideg ajkán kis mosollyal – Cornwell a holtpontra lesz. Nagyon is holt pont.

Augusztus tizedikén az űrhajó, Peytonnal az irányítóműszereknél és Cornwell-lel meg a térképeivel az utasülésen, elhagyta a Föld felszínét. Remek volt a nem grav mezője. Teljes sebességnél a hajó súlya alig huszonöt grammra csökkent. A mikromáglyák hatékonyan és zajtalanul táplálták energiával, s a hajó láng és zaj nélkül emelkedett a légkörön át, ponttá zsugorodott, majd eltűnt.

Valószínűtlen volt, hogy a fölszállásnak tanúja lenne, vagy hogy eme lagymatag, békésen csicsergő korszakban radarfigyelő működne, mint hajdanában. Ami azt illeti, nem is működött efféle.

Két nap az űrben, azután két hét a Holdon. Peyton már kezdettől, szinte ösztönösen két hetet kalkulált. Nem voltak illúziói ezekkel a nem térképészek készítette, házilagosan barkácsolt térképekkel kapcsolatban. Talán annak hasznára lehet, aki rajzolta, akinek ott van segítségül az emlékezete. Idegennek azonban rejtjelnél nem sokkal többek.

Cornwell csupán a leszállás után mutatta meg Peytonnak a térképet. Alázatosan mosolygott.

- Elvégre, uram, ez volt az egyetlen kártya a kezemben.
- Összeegyeztette a holdtérképekkel?
- Nem értek hozzá, Mr. Peyton. Magától függök.

Peyton jeges pillantást vetett rá, miközben visszaadta a térképet. Rajta egyetlen biztos pont: a Tycho-kráter, a betemetett Luna City helyén.

Egy vonatkozásban mégis segítségükre volt a csillagászat. A Tycho pillanatnyilag a Hold Nap világította oldalán volt. Ez azt jelentette, hogy kevésbé valószínűek örjáráshajók, s így aligha vesznek észre őket.

Peyton vakmerően, gyors nem grav leszállással hozta le gépét a kráter belső árnyékának biztonságos, hűvös sötétjébe. A Nap túl volt zenitjén, s az árnyékok már nem fognak rövidülni.

Cornwell arca megnyúlt.

- Ajaj, Mr. Peyton. Aligha kutathatunk holdnappalon!
- A holdnappal nem tart örökké – válaszolta foghegyről Peyton. – Még vagy százórányi nappal van hátra. Ezt arra használhatjuk, hogy akklimatizálódunk, és feldolgozzuk a térképet.

A válasz gyorsan jött, s többes számban. Peyton újra meg újra áttanulmányozta a holdbéli térképeket, aprólékos méréseket végzett, és megpróbált rendszert találni a házilag készített firkálmányban, amely a kulcs volt – mihez is? Végül Peyton megszólalt:

- A kráter, amelyet keresünk, a három közül bármelyik lehet: GC-3, GC-5 vagy MT-10.
- Mit csinálunk, Mr. Peyton? – kérdezte Cornwell.
- Végigkutatjuk valamennyit – így Peyton. – Elsőként a legközelebbit.

A fényhatárvonal áthaladt rajtuk, és már benn is voltak az éji árnyékban. Ezt követőleg egyre növekvő időszakokat töltöttek a Hold felszínén, hozzászórtak az örök csendhez és feketeséghez, a csillagok éles pontjaihoz és a fénycsíkhöz, amely a Föld volt; a Föld lesett be a fölöttük lévő kráterzegélyen át. Mély, alaktalan lábnyomokat hagytak a száraz porban; a nyomok meg se moccantak, meg se változtak. Peyton akkor vette először észre őket, amikor kimásztak a kráterből a gömbölyödő Föld teljes fényénél. Ez Holdra érkezésük nyolcadik napján történt.

A holdbéli hideg határt szabott az időtartamnak, ameddig egyhuzamban a hajón kívül maradhattak. Mégis napról napra tovább bírták. A megérkezésüket követő tizenegyedik napon kiiktatták a GC-5-öt; ebben nincsenek Daloló Harangok. A tizenötödik napra Peyton hidegvérét átforrósította a kétségbeesés. A kincsnek a GC-3-ban kellene lennie. Az MT-10 túl messzire van. Nem lesz idejük odaérni, föltárni és még időt hagyni augusztus 31-ig a Földet érésre.

Ám kétségbeesésre végül is nem lett ok: fölfedezték a Harangokat!

Nem voltak szépek. Csupán szabálytalan tömegű szürke kövek, kétöklömnyiek, légürrel teltek és pihekönnyűek a holdbéli gravitációban. Kéttucatnyi volt belőlük; gondos kifényesítés után mindegyikük legalább százezer dollárért adható el.

Vigyázva, két markukban vitték föl a Harangokat az úrhajóhoz, faforgácsba ágyazták be őket, és visszatértek a többiért. Háromszor tették meg az utat oda-vissza olyan talajon, amely a Földön megviselte volna őket, ám a Hold törpegravitációjában alig számított.

Cornwell átadta az utolsó Harangot Peytonnak, aki gondosan rakosgatta őket a gép belsejében.

– Vigyázzon rájuk, Mr. Peyton – mondta, s rádió erősített hangja élesen csengett Peyton fülébe. – Jövök föl!

Lekuporodott, hogy megtegye lassú ugrását a holdbéli gravitáció ellenében, fölnézett, s arca megdermedt a rémülettől. Vonásai tisztán látszottak az úrsisak kemény, átlátszó ablaka mögül, amint végső fintoiba dermednek.

– Ne, Mr. Peyton! Ne...

Peyton ökle szorosabban markolta fegyverét; az elsült. Alig elviselhetően vakító fény villant föl. Cornwellből pedig halott lett – az úrruha cafatai közt elterülő, vérral telifröcskölt

emberrepsz.

Peyton mélán meredt a halottra, de csak egy másodpercig. Azután elhelyezte az utolsó Harangot az előkészített tartályba, levette ürüháját, működésbe hozta előbb a nem grav teret, azután a mikromáglyákat, és – egy- vagy kétmillióval gazdagabban, mint két héttel ezelőtt – nekivágott a Földre vezető visszaútnak.

Augusztus huszonkilencedikén Peyton hajója csöndben leszállt a Földre ugyanazon a wyomingi ponton, ahol augusztus tizedikén fölszállt. Nemhiába kereste ki előzőleg oly gondosan a helyet. Aeroflittere még most is ott állt a sziklás, tekervényes táj egy elzárt részének védelmében.

Elszállította a Daloló Harangokat tartályostul a rés legmélyebb rejtékébe, és lazán, ritkásan földdel temette be őket. Újra visszatért az űrhajóhoz, hogy beállítsa az irányítóműszereket, elvégezze az utolsó beszabályozást. Megint kimászott, s két percre rá beindult az űrhajó automatikája.

A hajó halkán és gyorsan tört fölfelé, valamelyest nyugati irányba kanyarodott, amint a Föld elfordult alatta. Peyton beárnyékolta résnyi szemét, és nézte, amíg a láthatár legszélén parányi fény és egy felhőpont tűnt fel az ég kékjén.

Peyton szája mosolyra húzódott. Jól számított. A használhatatlanságig begörbített biztonsági máglyával a mikromáglyák túlvetődtek a berendezést fönntartó biztonsági szinten, az űrhajó pedig eltűnt az ezt követő nukleáris robbanás hevében.

Húsz perc múlva már vissza is ért a birtokára. Fáradt volt, izmai sajogtak a földi gravitációtól. Jóízűt aludt.

*

Tizenkét órával később, hajnalok hajnalán, megjelent a rendőrség.

A férfi, aki ajtót nyitott, összekulcsolta kezét a pocakján, és mosolygó fejét két-háromszor köszöntésre biccentette. A belépő férfi H. Seton Davenport volt a Földi Nyomozó Irodától. Zavartan tekintett körül.

Nagyméretű és félhomályos volt a szoba, amelybe belépett, csupán egy karosszékkal kombinált íróasztal fölött fénylött munkalámpa. A falat könyvfilmek sora borította. A szoba egyik sarkát galaktikus ábrák foglalták el, a másik sarokban, állványon galaktikus lencse homálylott.

– Ön dr. Wendell Urth? – kérdezte Davenport olyan hangon, mint aki alig hiszi, hogy az. Davenport tömzsi, fekete hajú férfi volt, vékony és előreugró orral, fél orcáján csillag alakú sebbel; ez jelölte meg mindörökre azt a helyet, ahol egy idegroncsoló ostor megérintette, túlságosan közelről.

– Én vagyok az – felelte vékony tenor hangján dr. Urth. – Ön pedig Davenport felügyelő.

A felügyelő fölmutatta Igazolványát, és így szólt: – Az egyetem ajánlotta önt, mint extraterrológust.

– Ezt már volt szíves említeni, amikor félórája fölhívott mondta, dr. Urth nyájasan. Vonásai vaskosak voltak, orra turesi gomb, kissé kiálló szemén vastag szemüveg.

– A tárgyra térek, dr. Urth. Úgy tudom, ön járt a Holdon... Dr. Urth épp egy palack vörös folyadékot és két poharat hozott elő a könyvfilmek ledőléssel fenyegető halma mögül, a poharakra ráfért volna némi törülgetés. Váratlanul nyersen vágott közbe:

– Sosem jártam a Holdon, felügyelő úr. Nem is áll szándékomban. Az űrutazás számárság. Nem hiszek benne. – Azután szelídebbre fordította a szót: – Üljön le, uram, üljön le. Igyon egyet.

Davenport felügyelő szót fogadott, és megszólalt:

– De hát ön...

– Extraterrológus vagyok. Igen, más világokkal foglalkozom, de ez nem azt jelenti, hogy oda is kell mennem ezekre. Elvégre ahhoz se kell időutazónak lenni, hogy az ember történész legyen! – Leült, kerek arcán ismét mosoly áradt szét, s így szólt:

– Most pedig mondja el, mi nyomja a szívét.

– Azért jöttem – kezdte komoran a felügyelő –, hogy egy gyilkossági ügyben konzultáljak önnel.

– Gyilkosság? Mi közöm nekem a gyilkosságokhoz?

– Ez a gyilkosság, dr. Urth, a Holdon történt.

– Döbbenetes.

– Több, mint döbbenetes. Példátlan, dr. Urth! Ötven év óta, amióta a Holdbéli Domínium létrejött, űrhajók robbantak föl, űrruhák hasadtak szét. Emberek halálra főttek a napoldalon, megfagytak a sötét oldalon, s megfulladtak mindkét oldalon. Történt haláleset lezuhanásból, ami a holdgravitációt figyelembe véve elég meglepő. De mindmostanáig senki se hunyt el másik személy szándékos erőszaktette miatt.

– Hogyan történt? – kérdezte dr. Urth.

– A körülmények szerencsés alakulása folytán a hatóságok egy órán belül a helyszínen voltak. Egy űrjáratí űrhajó felvillanást észlelt a Hold felszínén. Tudja, milyen messzire ellátszik egy villanás az éji oldalon. A pilóta értesítette Luna Cityt, és leszállt. Esküszik, hogy miközben visszafelé körözött, sikerült meglátnia földfényénél valamit, amit űrhajófelszállásként észlelt. Leszálláskor rátalált egy szétlőtt holttestre és lábnyomokra.

– Föltételezi, hogy az a fényvillanás a tüzelő fegyver volt?

– Ez biztos. A hulla friss volt. Testének belső részei még meg se fagytak. A lábnyomok két embertől származnak. Gondos mérések kimutatták, hogy a lenyomatok valamelyest különböző nagyságúak, ami eltérő méretű űrcsizmára utal. Mindent összevetve két kráterbe vezetnek: az egyik a GC-3, a másik a GC-5, ez azt jelenti...

– Tisztában vagyok a holdbéli kráterek elnevezésének jelrendszerével – mondta szívélyesen dr. Urth.

– Hm. Szóval: a GC-3-on olyan lábnyomok voltak, amelyek hasadékhoz vezettek a kráter falában, e hasadékokban megkeményedett horzsakő lenyomataira találtak. Röntgenfényelhajlásos minták kimutatták...

– Daloló Harangok – vágott a szavába izgatottan az extraterrológus. – Csak nem akarja azt mondani, hogy a gyilkosság a Daloló Harangokkal függ össze?!

– És ha mégis? – kérdezte értetlenül Davenport.

– Nekem van egy. Egy egyetemi expedíció lelt rá, és megajándékozott vele viszonzásul, amiért... Jöjjön, felügyelő úr, ezt meg kell mutatnom.

Dr. Urth fölugrott, és átkocogott a szobán, közben maga után hívta a felügyelőt.

Davenport bosszankodva követte.

Beléptek egy másik szobába, amely az elsőnél is nagyobb, homályosabb és jóval rendetlenebb volt. Davenport elképedten nézte a tömérdekféle-fajta anyagot egymás hegyen-hátán, amely még csak meg se játszotta a rendet.

Szeme a homályban kivett egy kis rög „kék pillantást” a Marsról, azt a holmit, amit romantikus lelkek a rég kihalt marslakók művének tartanak; egy kis meteoritot, egy korai űrhajó modelljét, egy bedugaszolt palack semmit, rajta címke: „Légkör a Vénuszról”.

Dr. Urth boldogan közölte:

– Múzeumot csináltam az egész házból. Ez az előnye az agglagényéletnek. Persze még nem rendeztem el egészen. Majd egyszer, ha lesz egy szabad hetem...

Egy pillanatig tűnődve nézett körül, azután eszébe jutott, félretolta a tengeri gerinctelenek fejlődésének rendszerét ábrázoló táblázatot (e gerinctelenek a Barnard-bolygón az élet legfejlettebb formái), és így szólt:

– Itt is van. Sajna, egy kissé repedt.

A Harang vékony dróton függött alá, finoman hozzáfórasztva. Szemmel láthatólag csakugyan repedt volt. Közepén kötél fogta össze, amitől úgy festett, mintha két kis gömböt préseltek volna össze tökéletlenül. Ennek ellenére szeretettel ki volt fényesítve, tompa fényűre, lágy szürkére, bársonyosan simára, kissé ragyásra – a laboratóriumokban, ahol mindenáron szintetikus Harangokat szerettek volna előállítani, képtelenek voltak másolatokat

készíteni róluk. Dr. Urth így szólt:

– Jó sokat kísérleteztem, amíg megfelelő ütőt találtam. Igen szeszélyesek ezek a törékeny Harangok. De a csont jó hozzájuk. Itt van egy – és fölemelt egy szürkésfehér anyagú, vékony, kanálszerű valamit –, ezt egy ökor combcsontjából készítettem. Figyelje csak!

Tömzsi ujjai meglepően ügyesen mozgatták a Harangot, hogy kitapogassa a legjobb helyet. Beállította, és finoman rögzítette. Azután elengedte, a Harang szabadon lengett, majd a csontkanál vékonyabbik végével lágyan megütötte a Harangot.

Mintha milliónyi hárfá zendült volna meg mérföldnyire. Fölerősödött, elhalt, visszatért. Nem valami meghatározott irányból jött a hang. Belülről, az ember fejéből szólt, egyszerre hihetetlenül édesen, szomorúan és reszketően.

Elnyújtottan halt el, s egy teljes percig csöndben voltak mindketten.

Dr. Urth megszólalt: – Nem rossz, mi? – S egy kis fricskával lendületbe hozta drótján a Harangot.

Davenport nyugtalanul megrebbent.

– Óvatosan! El ne törje! – Köztudott volt, mily törékeny egy jó Daloló Harang.

Dr. Urth ezt mondta:

– A geológusok szerint a Harang csak nyomástól megkeményedett horzsakő, amely légüres teret zár magába, s ebben szabadon csörögnek a parányi kőgyöngyök. Szerintük. De hát: ha csak erről van szó, miért nem tudjuk lemásolni? Egy hibátlan Haranghoz képest az enyém csak gyerekkharmonika.

– Így igaz – mondta Davenport –, s a Földön nincs tíz ember, akinek hibátlan Harang lenne a tulajdonában, s akad száz olyan személy vagy intézmény, akik bármely árat megadnának érte, kérdezősködés nélkül. Nagyobb mennyiségű Harang már megér egy gyilkosságot is.

Az extraterrológus odafordult. Davenportához, és tömzsi mutatójával visszatolta szemüvegét makrancos orrára.

– Nem feledkeztem meg a maga gyilkossági ügyéről. Kérem, folytassa.

– Egyetlen mondatban elmondható. Tudom, ki a gyilkos. Visszatértek könyvtárszobái székeikbe, s dr. Urth összekulcsolta kezét gömbölyded hasán.

– Csakugyan? Akkor hát semmi problémája, felügyelő.

– Tudni és bizonyítani: a kettő nem ugyanaz, dr. Urth. Sajnos az illetőnek nincs alibije.

– Mármint úgy érti, sajnós van neki, nem?

– Úgy értem, ahogyan mondom. Ha lenne alibije, azt valahogy meg tudnám dönteni, mert hamis alibi lenne. Ha tanúi lennének, akik azt állítják, látták a Földön a gyilkosság időpontjában, vallomásuk megtámadható lenne. Ha dokumentált igazolása lenne, arról is ki lehetne mutatni, hogy hamisítvány vagy valamiféle trükk. Sajnos neki egyik sincs.

– És mije van?

Davenport felügyelő részletesen leírta a coloradói Peyton-birtokot. Majd így fejezte be:

– Minden augusztust ott tölt, a legszigorúbb elszigeteltségben. Még a Földi Nyomozó Iroda is igazolhatja ezt. Egy esküdszék biztosra venné, hogy az idén augusztusban is a birtokán volt. Hacsak nem szolgálunk határozott bizonyítékkal arra, hogy a Holdon járt.

– Miből gondolja, hogy Mr. Peyton csakugyan a Holdon járt? Hátha ártatlan.

– Nem az! – Davenport kikelt magából. – Tizenöt éven át, igyekeztem megfelelő bizonyítékokat gyűjteni ellene, de még sosem sikerült. Most azonban érzem, hogy ez Peyton-bűntény. Azt mondom önnek: senkiben e Földön nem lenne meg a kellő arcátlanság ehhez, vagy másfelől: senkinek se lenne meg a kellő üzleti kapcsolata ahhoz, hogy csempészett Daloló Harangokat próbáljon továbbadni. Tudjuk róla, hogy szakértő úrpilóta. Tudjuk, hogy kapcsolatban állt a meggyilkolt férfival, bár az igaz, hogy az elmúlt néhány hónapban nem találkoztak. Sajnos azonban e tények egyike sem bizonyíték.

Dr. Urth így szólt:

– Nem lenne egyszerűbb a pszichopróbát bevetni most, hogy ennek használata törvényessé vált?

Davenport arca elborult, orcáján élénk színűre vált a seb.

– Olvasta a Konski-Hlakawa-törvényt, dr. Urth?

– Nem.

– Azt hiszem, senki se. Alapvető a jog a lelki érinthetlenséghez, mondja a kormány. Rendben van, de mi következik ebből? Az, akit pszichopróbának vetettek alá, és ártatlannak bizonyult abban a bűntényben, amelyben a pszichopróbát alkalmazták nála, annyi kártérítésre jogosult, amennyit csak ki tud sajtolni a bíróságból. Nemrégiben egy bankpénztárost huszonnégyezer dollárral kárpótoltak, mert nem bizonyult alaposnak a gyanú, hogy lopott. A közvetett bizonyíték, amely látszólag a lopásra vallott, valójában egy kis házasságtörés felé mutatott. A bíróság elfogadta a panaszát, amely szerint a férfi elveszítette az állását, a kérdéses férj megfenyegette, s testi rettegésben tartotta, amellet neveltségessé vált és megszegyenült, mert egy újságszöveg kiderítette a próba eredményét.

– Megértem annak az embernek a szempontjait.

– Mi is. Épp ez a baj. Ez ismét egy ügyel több, hogy el ne feledjük: akit egyszer már pszichopróbának vetettek alá, soha többé nem tehető ki pszichopróbának más okból. Senkit nem lehet lelki veszélyeztetésnek kitenni életében kétszer, mondja a törvény.

– Kényelmetlen dolog.

– Az bizony. Két év óta, amióta a pszichopróbát törvényesítették, meg se tudom számlálni, hány vagány és svindler igyekezett alávetni magát ennek az eljárásnak apró zsebmetszésért, hogy utána szabadon üzze nagyobb játékait. Tehát az Igazságügy addig nem fogja megengedni, hogy Peytont pszichopróbának tegyék ki, amíg nincs erős bizonyítékunk a bűnösségére. Ha nem is jogi bizonyíték, de bizonyíték, amely elég erős ahhoz, hogy meggyőzze a főnökömet. Az a legrosszabb a dologban, dr. Urth, hogy ha pszichopróbádokumentum nélkül megyünk a bíróság elé, nem nyerhetünk. Olyan komoly ügyben, amilyen egy gyilkosság, az a tény, hogy nem élünk a pszichopróba eszközével, még a legostobább esküdt szemében is egyértelművé teszi: a nyomozás nem áll biztos lábakon.

– Tehát mit óhajt tőlem?

– Bizonyítékot, hogy Peyton a Holdon járt valamikor augusztusban. Ezt gyorsan kellene előteremteni. Nem tarthatom őt tovább benn csupán gyanú alapján. És ha a gyilkosság híre kitudódik, a világsajtó robban, akár egy aszteroida a Jupiter légkörében. Pompás bűntény, lássa be: az első gyilkosság a Holdon.

– Pontosan mikor követték el? – kérdezte Urth, aki hirtelen gyors keresztkérdésekbe csapott át.

– Augusztus huszonhetedikén.

– És mikor történt a letartóztatás?

– Tegnap. Augusztus harmincadikán.

– Akkor, ha Peyton volt a gyilkos, volt ideje visszatérni a Földre.

– Éppen hogy. Éppen csak hogy. – Davenport ajka elvékonyult. – Ha egy nappal előbb érek oda... Ha üresen találom a házat...

– És maga szerint mennyi időt töltöttek a Holdon ezek ketten, a meggyilkolt és a gyilkos?

– A lábnyomokkal borított talajból ítélve, több napot. Legalább egy hetet.

– Megtalálták-e az űrhajót, amellyel utaztak?

– Nem, és aligha fogjuk valaha megtalálni. Úgy tíz órával ezelőtt a denveri egyetem a háttér-radioaktivitás növekedését jelentette, amely tegnap délután hatkor kezdődött, és pár óra hosszát tartott. Nem nehéz egy űrhajó irányítóberendezését úgy beállítani, hogy legénység nélkül szálljon föl és robbanjon szét ötvenmérőföldnyi magasságban mikromáglya-elégtelenség miatt, dr. Urth.

– Ha én lennék Peyton – mondta elgondolkodva dr. Urth –, én a hajón ölöm meg azt az embert, azután pedig együtt robbantom föl a hajót és a hullát.

– Maga nem ismeri Peytont – válaszolta komoran Davenport. – Ő élvezi, hogy győz a törvény fölött. Ez sokat megér neki. Otthagyni a hullát a Holdon: ez nekünk szóló kihívás.

– Értem. – Dr. Urth körkörös csapkodta a hasát, és így szólt: – Hát, volna egy lehetőség.
– Arra, hogy bizonyítsa: Peyton járt a Holdon?
– Hogy szakvéleményt tudjak mondani róla magának.
– Most?
– Minél hamarabb, annál jobb. Persze csak ha lehetőséget kapok rá, hogy beszélgessek Mr. Peytonnal.

– Ezt el lehet intézni. Kinn vár rám egy nem grav jet. Húsz perc alatt Washingtonban lehetünk.

Am a kövér extraterrológus arcán hallatlan riadalom jelent meg. Fölpattant, és eltopogott a nyomozó mellől a rendetlen szoba legsúfoltabb sarkába.

– Nem!

– Mi a baj, dr. Urth?

– Nem ülök nem grav jetre. Nem bízom bennük. Davenport zavartan nézett dr. Urthra. Ezt dadogta:

– Szívesebben menne egykerekűvel?

– Nem bízom semmilyen járműben. Nem hiszek bennük. Csak a két lábamban. – Hirtelen mohón megkérdezte: Nem hozhatná el Mr. Peytont ebbe a városba? Valahova járótavolságon belülre? Mondjuk a városházára? Odáig már gyakran mentem el gyalog.

Davenport csüggedten nézett körül. A nyitott ajtón át belátott a túlsó szobába, benne az égen túli világokból idekerült tárgyakra. Majd dr. Urthra nézett, aki elsápad a nem grav jetnek még a gondolatára is. Azután megvonta a vállát.

– Idehozom Peytont. Ebbe a szobába. Megfelel önnek? – Dr. Urth megkönnyebbülten sóhajtott.

– Teljesen.

– Remélem, segít rajtam, dr. Urth.

– Megteszem, ami telik tőlem, Mr. Davenport.

*

Louis Peyton undorral tekintett körül a környezeten, és megvetéssel mérte végig a kövér embert, aki bólogatva köszöntötte. Rápillantott a felkínált székre, és letörölgette, mielőtt ráült. Davenport széket húzott melléje, fegyvere tokja jól látszott. A kövér emberke mosolyogva ült le, és gömbölyű hasát paskolta, mint aki épp most fejezett be egy jó vacsorát, és ezt mindenáron tudatni akarja a világgal. Így szólt:

– Jó estét, Mr. Peyton. Dr. Wendell Urth extraterrológus vagyok.

Peyton újra ránézett.

– És mit akar tőlem?

– Tudni szeretném, járt-e a Holdon, augusztus folyamán.

– Nem jártam.

– Mégse látta önt senki augusztus elseje és harmincadika között.

– A szokott életemet éltem augusztusban. Ebben a hónapban sosem vagyok látható. Kérdezze meg tőle. – És fejével Davenport irányába bökött.

Dr. Urth kuncogott.

– Jó lenne, ha ezt ellenőrizhetnénk. Ha volna valami fizikai módszer, amellyel elemezhetnénk, mondjuk a hajában levő port, és azt mondhatnánk: „Aha, holdkőzet.” Sajnos nem tehetjük. A holdkőzet ugyanolyan, mint a földkőzet. És, még ha nem így lenne is, akkor se lenne belőle a hajában, hacsak nem üröltözet nélkül lépett volna ki a Hold felszínére, ami valószínűtlen.

Peyton közönyös maradt.

Dr. Urth jámbor mosollyal folytatta, s közben az orra hegyére csúszkáló szemüvegét nyomkodta vissza.

– Az űrben vagy a Holdon utazó ember földi levegőt lélegzik be, földi étket eszik. Földi környezetet hordoz a bőrén, akár az űrhajóban van, akár az űrruhában. Keresünk valakit, aki

két napot töltött az űrben a Hold felé menet, legalább egy hetet a Holdon és két napot a Holdról visszatérőben, az űrben.

– Javasolnám – szölt Peyton –, könnyítse meg a dolgát azzal, hogy engedjen el, és keresse meg az igazi gyilkost.

– Sor kerülhet rá – mondta dr. Urth. – Látott már valaha ilyet? – Tömzsi kezével kotorászott a padlón, s szürke gömböt kerített elő, amely tompított fényt árasztott.

Peyton elmosolyodott.

– Azt hiszem, Daloló Harang.

– Csakugyan Daloló Harang. A gyilkosságot Daloló Harangokért követték el. Mi a véleménye az enyémről?

– Szerintem meglehetősen repedt.

– De vegye csak szemügyre – mondta dr. Urth, és gyors mozdulattal odahajította a csaknem kétméteres távon át. Davenport fölkiáltott, és félig fölemelkedett ültéből. Peyton erejét megfeszítve és oly gyorsan emelte föl a karját, hogy sikerült elkapnia a Harangot.

Peyton így szólt:

– Magának elment az esze! Ne hajigálja így.

– Nagyra becsüli a Daloló Harangokat, mi?

– Túlságosan is, semhogy összetörjek egyet. De ez talán nem bűn. – Peyton szelíden megsimogatta a Harangot, azután a füléhez emelte, és lassan megrázta, figyelte a lunolithek lágy csilingelését, a csöpp horzsakőrészecskéket, amint csörögnek a légüres térben.

Azután, a még mindig hozzáerősített acéldrótnál fogva fölemelte a harangot, hüvelykujja körmét görbült ívben szakszerűen végighúzta a felszínén.

Megpendült! Nagyon lágy, nagyon fuvolaszerű volt az enyhe vibrálóval kitartott hang. Egy pillanatra mindhármukat megbűvölte.

Azután dr. Urth így szólt:

– Dobja vissza, Mr. Peyton. Lökje ide! – És várakozón kinyújtotta a kezét.

Louis Peyton automatikusan odalökte a Harangot. Az rövid ívben tette meg a dr. Urth várakozó keze felé vivő út egyharmadát; majd lefelé fordult, és szívet tépő, sóhajos disszonanciával összetört a padlón.

Davenport és Peyton egyaránt szótlánul bámult a szürke törmelékre, s dr. Urth szelíd hangját alig lehetett hallani, amint így szólt:

– Ha rátalálnak a rejtkehelyre majd, ahol a bűnöző a nyers Harangokat őrzi, kérem, hogy egy hibátlan, kifényesített példányt kapjak kárpótlásul és tiszteletdíjként.

– Tiszteletdíj? Mire? – kérdezte Davenport.

– Hiszen az ügy már világos is. Az iménti kiselőadásom ellenére mégiscsak létezik a földi környezetnek egy olyan eleme, amelyet egyetlen űrutazó se visz magával, s ez a földfelszín gravitációja. Az a tény, hogy Mr. Peyton ily elképesztően rosszul ítélte meg egy olyan tárgy elhajítását, amelyet sokra becsül, csak arra vallhat, hogy izmai még nem alkalmazkodtak újra a Föld gravitációjának húzóerejéhez. Az én szakvéleményem, Mr. Davenport, az, hogy a maga foglya az utóbbi néhány nap során távol volt a Földtől. Vagy az űrben járt, vagy valami bolygó jellegű helyen, amely jóval kisebb méretű a Földnél, például a Holdon.

Davenport diadalmasan állt föl.

– Kérném a véleményét írásban – mondta, kezével fegyverén –, és az elég lesz arra, hogy engedélyt kapjak a pszichopróbára.

Louis Peyton kábán és ellenállás nélkül látta be, hogy hátrahagyandó testamentumába bele kell vennie majd a végső műhiba tényét is.